

UNA NISSAGA PAPAL VALENCIANA EN PLE RENAISSAMENT

Savall musica set segles de dinastia Borja

El musicòleg presenta el seu treball avui al Saló del Tinell de Barcelona

De la família Borja, en l'imaginari popular n'han quedat les orgies i les lluites de poder al Vaticà del Renaixement, però poc en sabem de la seva vocació humanista i de la música del seu temps. Savall ho ha resolt.

ANDREU GOMILA

BARCELONA. El musicòleg i gambista Jordi Savall sempre cita unes paraules d'Elias Canetti quan parla dels seus projectes historicistes: "La música és la història vivent de la humanitat". El premi Nobel de literatura fa referència al fet que només amb la música podem reviuire l'emoció d'una època. I Savall, conscient d'això, ja ha fet gairebé mitja dotzena de projectes, del Jerusalem cruïlla de cultures i religions als càtars passant per Cristòfol Colom i Don Quixot. El seu últim treball és potser el més ambiciós, ja que, a partir de la dinastia Borja travessa set segles d'història, des de l'any 1000, amb l'ascendent més llunyà de la família de Xàtiva i Gandia, fins a l'any 1671, quan el papa Climent X canonitza Francesc de Borja, l'últim d'una gran nissaga. El resultat és un llibre-disc d'excel·lent factura titulat *Dinastia Borja. Església i poder al Renaixement* (AliaVox), tres discos, un DVD i un volum de prop de 400 pàgines en sis llengües (català, anglès, castellà, francès, italià i alemany), que avui presentarà al Saló del Tinell de Barcelona dins el cicle El So Original després d'haver-lo posat de llarg a Gandia a primers de gener del 2010. La Capella Reial de Catalunya i Hespèrion XXI acompanyaran el mestre.

Savall ens explica que potser el més complicat de tot el treball ha estat, de fet, resumir aquests set segles, alhora que intentava posar en negre sobre blanc la llegenda negra que acompanya la nissaga, la qual va produir dos papes de vital importància per al desenvolupament de l'art del Renaixement, com són Calixt III (Alfons de Borja) i Alexandre

Al DVD Savall ens presenta el seu lutier, el genial David Bagué. DAVID IGNASZEWSKI

VI (Roderic de Borja). El musicòleg destaca que els Borja van fer al Vaticà el que feia tothom a l'època, és a dir, tenir fills, amants, organitzar orgies, etc. No eren ni millors ni pitjors que els altres; eren com els altres. "No com ara, que al Vaticà tot queda amagat i, en canvi, hi ha casos de pederàstia dins l'Església", assegura. "De viure amb la família en depenia la supervivència d'un papa, perquè t'havies d'assegurar que qui et servia el menjar era algú de plena confiança", diu Savall.

Mecenes i independent

Alexandre VI i el seu fill, Cèsar Borja, van inspirar Maquiavel a l'hora d'escriure *El príncep*. Però es parla poc de la seva influència en Copèrnic, Leonardo da Vinci i Miquel Àngel. O que, com ens recorda Savall, va acollir a Roma molts dels jueus expulsats de la península Ibèrica per part dels Reis Catòlics el 1492, i en contra dels jueus italians. El musicòleg remarca que els Borja van poder accedir al màxim poder vaticà pel simple fet que les grans famílies que s'havien repartit fins aleshores el ceptre papal no tenien prou força per imposar-se i per això van haver d'acudir a fora. Calixt III i Alexandre VI són, a més, els que fan del Vaticà un estat independent, molt semblant al d'ara.

Entre les peces que Savall ha musicat destaquen les de Josquin Des Prez, autor d'*Absalon, filli mi*, un motet "d'una enorme bellesa" per a quatre veus greus compostat en honor del duc de Gandia Joan de Borja, fill gran d'Alexandre VI i brutalment assassinat el 1497. Una peça que té el to més greu escrit fins aleshores, un si bemoll. Al concert, el segon del cicle El So Original, també hi escoltarem peces de Johannes Cornago, Cristóbal de Morales, Gilles Binchois i Claude Goudimel. És a dir, des de Mowachah i la València musulmana al gregorià escrit per Joan Cabanilles arran de la canonització de Francesc de Borja. —

El jardí inconvenient

Com saben, la Casa Gran considera inconvenient col·locar el monument en defensa dels drets dels gais davant de la Sagrada Família. No és la primera vegada que les autoritats municipals jutgen inadequat aixecar un monument a un lloc concret. Cal extremar la prudència, déu nos en guard d'un ja està fet.

Durant la transició, van voler recuperar l'estàtua a la República de Viladomat que el 1935 es va col·locar a la cruïlla de la Diagonal amb el Passeig de Gràcia (només els malalts d'Alzheimer en diuen encara el Cinc d'Oros). Però la decisió es

va anar postergant i el 1981, cinc dies després del cop d'estat, van decidir que la plaça es digués de Joan Carles I, nom que va convertir en inviable retornar-hi l'estàtua republicana. També sap greu, ara seria emocionant que s'hi convoquessin manifestacions amb aquestes coordenades: "Per la República, vine a la plaça de Joan Carles II!". Com les de les concentracions ultres a la plaça dels Països Catalans, durant anys: "Por la unidad de España, acude a la plaza de los Países Catalanes". Per a mi que, entre línies, reivindicava la reincorporació de l'Alguer a la Corona espanyola (sembla

OPINIÓ
SI SAPS
COM

Barcelona
podria ser un
referent dels
monuments
políticament
correctes

que més d'un cop s'hi va cridar la consigna "¡El Alguero es bilingüe! ¡Algueres, defiende tus derechos!").

El 1986 van col·locar l'estàtua de Viladomat a la plaça Sòller i el 1990, a la plaça Lluçmajor, per desig exprés de l'alcalde Maragall. Per tant, el lloc idoni per a aquest monument gai és la plaça Lluçmajor, al costat del de la República. S'hi podrien anar col·locant tots els monuments inconvenients, com en una mena de jardí de Chillida-Leku. La dels Caiçuts de Clarà que hi havia a la Diagonal, per feixista. La d'Antonio López, per negrer. La del general Prim, per cosir la ciu-

tat a canonades. La de Walt Disney, per violent. I la de la Caputxeta Vermella del Passeig de Sant Joan, per sexista (per què havia de dur ella el cistellet i no el drope del seu germà?) i per contrària als drets dels animals (els del llop, a una alimentació sana i equilibrada, encara que l'àvia fos un pèl estel·losa).

Caldria que hi passés el bus turístic i el guia anunciés pels altaveus en idiomes diversos: "A la seva dreta tenen reunides totes les estàtues inconvenients de Barcelona". I tots els turistes exclamarien extasiats: "Oh, Barcelona is very inconvenient!".

DILLUNS
FRANCESC
ORTEU

DIMARTS
MONTSE
VIRGILI

DIMECRES
DAVID
CIRICI

DIJOUS
MARINA
ESPASA

DIVENDRES
ENRIC
GOMÀ

DISSABTE
ANNA
PUNSODA

DIUMENGE
ANNA
MANSO